

**Анализ за динамиката на заетостта, безработицата и наетите лица в
секторите от националната икономика, за които кадри подготвя
Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски” към м. юни 2021 г.**

Анализирайки данните на Агенцията по заетостта и Националния Статистически Институт, обявени чрез докладите *“Наети лица и средна брутна работна заплата през първо тримесечие на 2021 година”* и *“Основни резултати от наблюдението на работната сила през първо тримесечие на 2021 година”*, можем да извадим следните по-важни изводи относно динамиката на заетостта, безработицата и наетите лица в секторите от националната икономика, за които кадри подготвя Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски”.

- **Обобщени показатели**

Коефициентът на икономическа активност за населението на възраст 15 - 64 навършени години е 71,4%, като в сравнение със същото тримесечие на 2020 г. показателя се запазва непроменен.

Коефициентът на заетост за населението на възраст 15 - 64 навършени години е 66,9%, като в сравнение със същото тримесечие на 2020 г. не се отбелязва промяна.

Коефициентът на безработица е 6,3 %.

Обезкуражените лица на възраст 15 - 64 навършени години са 60.0 хил., или 4.8% от икономически неактивните лица в същата възрастова група

- **Заетост**

През първото тримесечие на 2021 г. *общият брой на заетите лица* е 3 028.7 хил., от които 1 626,4 хил. мъже и 1 402,3 хил. жени. Коефициентът на заетост е 51,4%, съответно 57,7% при мъжете и 45,6% при жените. От всички заети 3,5% (105,4 хил.) са работодатели, 6,4% (193,6 хил.) - самостоятелно заети лица (без наети), 89,6% (2 714,9 хил.) - наети лица, и 0,5% (14,8 хил.) - неплатени семейни работници. От общия брой на наетите лица 2 070,2 хил. (76,3%) работят в частния сектор, а 644,7 хил. (23,7%) - в

обществения.

През първо тримесечие на 2021 г. *заетостта в отделните възрастови групи* е следната:

- *Заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години* са 2 940,2 хиляди. Коефициентът на заетост за населението в същата възрастова група е 66,9% (71,0% за мъжете и 62,7% за жените).

- *Коефициентът на заетост за населението на възраст 15 - 29 навършени години* е 36,5% (40,4% за мъжете и 32,5% за жените).

- *Коефициентът на заетост за населението на възраст 20 - 64 навършени години* е 71,7%, съответно 76,2% за мъжете и 67,2% за жените.

- *Заетите лица на възраст 55 - 64 навършени години* са 587,4 хил., или 63,1% от населението в същата възрастова група (68,6% от мъжете и 58,0% от жените).

- ***Безработица***

През първото тримесечие на 2021 г. *броят на безработните лица* е 204,0 хил., от които 114,0 хил. (55,9%) са мъже и 90,0 хил. (44,1%) - жени. *Коефициентът на безработица* е 6,3%, съответно 6,6% за мъжете и 6,0% за жените.

От всички безработни лица 11,5% са с висше образование, 50,2% - със средно, и 38,3% - с основно или по-ниско образование. Коефициентите на безработица по степени на образование са съответно 2,3% за висше образование, 5,7% за средно образование и 20,4% за основно и по-ниско образование.

От общия брой на безработните лица 175,7 хил., или 86,1%, са имали предишна работа, която са напуснали главно поради уволнение, съкращение или принудително приключване на бизнеса, приключване на сезонна или друга временна работа, а 28,3 хил., или 13,9%, търсят първа работа.

През първото тримесечие на 2021 г. *коефициентът на безработица за възрастовата група 15 - 29 навършени години* е 11,0%. При мъжете коефициентът на безработица (15 - 29 навършени години) е 13,1%, а при жените е 8,2%.

Отчитайки средно месечния прираст на безработни лица в региона на Югозападна България трябва да отчетем следните факти:

- *За месец април 2021 г. в сравнение с месец март 2021 г. се наблюдава*

отрицателен прираст на безработните лица в региона. За Благоевград той се равнява на (-0,4%), за София (област) – (-0,2%) и за София (град) – (-0,2 %). Тези стойности за региона са в синхрон с наблюдаваното за страната като цяло (-0,4%), като можем да отбележим, че Благоевград регистрира по-нисък спад (регистрирани са едва 806 безработни лица по-малко за периода април 2021 г. в сравнение с месец март 2021 г.). Най-висок отрицателен прираст на равнището на безработица при центровете в региона е регистриран в София (град), като в този град е отбелязано най-ниското равнище на безработица за страната (само 2,3% при 6,1% за страната като цяло).

- **Равнището на безработица в региона показва стойности по-високи от средните за страната.** При национално равнище на безработица от 6,1%, равнището на безработица в региона е най-високо в Благоевград – 9,9%, последвано от София (област) с 6,3%. София (град) регистрира най-ниското равнище в страната от 2,3%, приблизително три пъти по-ниско от националното.

- **Въпреки регистрираните високи нива на безработица в региона за месец април 2021 г., не можем да не отбележим, че спрямо предходния месец на 2021 г. се наблюдава отрицателен прираст.** В допълнение, спадът на равнището на безработица за Благоевград е с (-0,4%), за София (област) и София (град) е с (-0,2%).

Статистиката на Агенция по заетостта показва, че **равнището на безработица бележи покачване на данните спрямо януари-юни 2019 г. а през 2020 г. се увеличава с 1,8% спрямо същия период за предходна година.** По данни от НСИ през четвъртото тримесечие на 2020 г. броят на безработните лица е 173,1 хил., от които 95,7 хил. (55,3%) са мъже и 77,4 хил. (44,7%) - жени. Коефициентът на безработица е 5,2%, съответно 5,4% за мъжете и 5,1% за жените. В сравнение с четвъртото тримесечие на 2019 г. коефициентът на безработица се увеличава с 1,1 процентни пункта, като увеличението при мъжете и жените е съответно с 1,0 и 1,3 процентни пункта.

През четвъртото тримесечие на 2020 г., по данни от НСИ, **общият брой на заетите лица на възраст 15 и повече навършени години** е 3 126,9 хил., от които 1 692,3 хил. мъже и 1 434,5 хил. жени. В сравнение с четвъртото тримесечие на 2019 г. броят на заетите лица намалява с 3,0%. Относителният дял на заетите лица от населението на възраст 15 и повече навършени години е 52,9%, като при мъжете този дял е 59,8%, а при

жените – 46,6%.

Равнището на безработица в България за четвърто тримесечие на 2020 г. е по-ниско от средното за Европейския съюз – 5,4% в национален мащаб при 7,2% на общностно ниво. Това наблюдение може да се определи като закономерно, сравнявайки го с регистрираното за същия период на 2019 г. – 4,2% за национално при 6,5% за общностно ниво.

По последни данни на Евростат през четвърто тримесечие 2020 г. равнището на безработица в страните от **Европейския съюз (ЕС-27)** е **7,2%** (при 7,5% през трето тримесечие 2020 г. и 6,5% през четвърто тримесечие 2019 г.). В тази извадка, равнището на безработица за **България** е определено на **5,4%** (при 5,3% през трето тримесечие 2020г. и 4,2 % през четвърто тримесечие 2019 г.).

Ниското ниво на безработица на национално ниво не трябва да се разглежда в крайната му съдържателност, особено когато се акцентира върху разбивката му по региони в страната. Анализирайки региона на Югозападна България трябва да отчетем, че най-високата безработица се регистрира за Благоевград – 11,4%, последвана от София (област) – 7,5% и София (град) – 3,3%. Освен че Благоевград регистрира най-високото ниво на безработица, то е чувствително по-високо от средното за страната – 11,4% при равнище за страната - 7,4 %.

Анализирайки данните за професионалната и образователна структура на регистрираните безработни лица през месец декември на 2019 г. и 2020 г., не са открити съществени различия между съответните структури.

Новорегистрираните безработни намаляват с 2,0% спрямо ноември 2020 г., като достигат 9 904 лица. Сравнителният анализ с година по-рано отчита, че числеността им нараства с 6,2%.

Прави впечатление, че в структурата на новорегистрираните безработни в страната за полугодие на 2020 г., присъствието на лица, притежаващи висше образование, е с относително най-нисък дял (13,4%). Професионалната и образователна структура на новорегистрираните безработни се запазва почти постоянна всеки месец, като най-голям дял в структурата на новорегистрираните безработни заемат лицата със средно образование (47,2%) и тези без квалификация (51,1%). Този близо четири пъти по-висок дял на безработицата при по-ниските степени на образование показва, че и през 2020 г.

наличието на висше образование е сериозна предпоставка за успешно включване на пазара на труда или погледнато от перспективата на университетите у нас *не може да твърдим*, че последните “произвеждат” безработица.

Регистрирани продължително безработни лица

По данни на Агенция по заетостта, през декември 2020 г. броят на лицата с продължителност на регистрацията над 1 г. е 42 284 лица или 19,2% от безработните. Числеността и дялът им намаляват на месечна и годишна база. Във възрастовата структурата с най-висок дял остава групата на безработните над 50 г., като през декември 2020 г. той е 38,0% от всички продължително безработни лица.

Образователната и професионална структура на продължително безработните показват преобладаващо присъствие на лица без квалификация и специалност (70,9%), както и такива с начално и средно образование (65,7%).

Анализът на продължителната безработица по области показва, че дялът ѝ се движи в широк диапазон – от 0,7% от всички регистрирани безработни в София-град, през 3,6% в Русе, до 8,1% във Враца и 4,8% във Видин, за Благоевград – 7,2%.

Безработни младежи до 24 г. – Броят и дялът им нарастват на месечна база, достигайки до 9 904 лица или 4,5% от всички безработни. Сравнението с година по-рано отчита ръст както в номинално, така и в дялово изражение (6,2%). В образователната структура най-съществени са дяловете на младежите със средно и с основно и по-ниско образование, съответно – 53,0% и 39,3%. Професионалната структура в най-голяма степен се формира от младежи без квалификация и специалност (64,5%). През декември 2020 г. от регистрираните безработни до 24 г., 2,7% са продължително безработни.

Спрямо края на четвърто тримесечие на 2020 г., през първо тримесечие на 2020 г. най-голямо намаление на наетите лица се наблюдава в икономическите дейности „Хотелиерство и ресторантьорство” – с 4 960 (-6,0%). Най-голямо увеличение на наетите през четвърто тримесечие на 2020 г. в сравнение с първо тримесечие на 2020 г. се наблюдава в икономическите дейности „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения - общо” - с 944 наети лица (1,0%) и „Строителство” с 1 213 (1,0%). Относителен спад на наетите лица е отчетен при икономическите дейности „Промишленост- общо“ с 19 254 наети лица (-3,5%) и „Преработвателна промишленост“ -

с 18 100 наети лица (-3,7%).

Профилът на заявените от работодателите работни места в периода първо тримесечие на 2020 г. и четвърто тримесечие на 2020 г. дава възможност за анализ на търсенето на специалисти в предлаганите за обучение специалности в Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски”. Търсенето на специалисти в сферата на Административните дейности е на четвърто място и има нарастване на предлаганите работни места (110), същата тенденция се забелязва и в „Финансови и застрахователни дейности“ – 7-мо място (45). За съжаление другите сфери, в които факултетът подготвя кадри, регистрират следното търсене, отчита се намаление на предлаганите работни места в сравнение с първо тримесечие на 2020 г. спрямо четвърто тримесечие на 2020 г.: „Хуманно здравеопазване и социална работа” – 15-то място (-146), „Държавно управление“ – 16-то място (-289) и съответно „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 18-то място.

Анализът на постъпилите на работа през полугодieto на 2020 г. показва, че е наличен спад спрямо регистрираното през същия период на 2019 г.– от 107 883 души през 2019 г. на 78 510 през 2020 г. Този факт не бива да буди притеснение, а по-скоро би могъл да бъде интерпретиран на фона на по-високите нива на заболяемост с COVID-19 през 2020 г. в сравнение с предходната 2019 година. Контекст подкрепен и от данните за намаляването през 2019 г, на продължително безработните. Регистрираният спад на постъпилите на работа е наличен и по отношение на тези с висше образование – от 21 931 лица през 2019 г. на 21 586 през 2020г. Това намаление на постъпилите на работа е по-ниско за разглеждания период в сравнение с другите относителни групи:

- С работническа професия – от 34 869 на 34 614 лица;
- Специалисти – от 36 979 на 37 571 лица;
- Без квалификация – от 51 562 на 53 475 лица.

17.06.2021 г.

Изготвили: гл.ас. д-р Миглена Тренчева

Благоевград